

ANA-PAULA CROITORU

Political Science • International Relations • Youth & Civic Engagement

POLITICS

PEOPLE & ENGAGEMENT

CREATIVITY

*vade-mécum n. fără pl. (lat. *vade mecum*, „hai cu mine”) – Memorator, cărticică rezumativă portativă; practic, concis, ușor de purtat, care însoțește cititorul în activitatea zilnică.*

1325 PE ÎNȚELESUL TUTUROR

**VADEMECUM PENTRU TÂNĂRA
GENERAȚIE PRIVIND AGENDA
„FEMEILE, PACEA ȘI
SECURITATEA” ȘI ABORDAREA
TRIPLE NEXUS ÎN REPUBLICA
MOLDOVA**

**Construim comunități mai sigure
prin colaborare, incluziune și
reziliență**

Croitoru Ana-Paula

CUVÂNT ÎNAINTE

Agenda Femeile, Pacea și Securitatea (FPS) și abordarea Triple Nexus pot părea, la prima vedere, concepte tehnice și greu de urmărit. În realitate, ele vorbesc despre lucruri foarte concrete: cine participă la decizii, cum sunt prevenite conflictele, cum sunt protejate comunitățile și cum răspund instituțiile atunci când apar crize. În Republica Moldova, aceste teme sunt cu atât mai importante cu cât implementarea lor depinde nu doar de cadre legislative și strategii, ci și de voință politică, coordonare între instituții, resurse dedicate și o implicare reală a societății civile. Raportările și analizele arată că încă există bariere precum reprezentarea redusă a femeilor, transparența limitată, mecanisme fragmentate și resurse insuficiente.

Acest ghid a fost conceput tocmai pentru a face aceste idei mai ușor de înțeles pentru persoanele care nu sunt experte. El explică pe scurt de ce FPS și Triple Nexus sunt relevante pentru viața de zi cu zi și oferă un punct de pornire util pentru instruirii, școli, instituții publice, ONG-uri și redacții.

Prin limbaj accesibil și exemple clare, ghidul invită la o înțelegere mai largă a faptului că pacea durabilă nu se construiește doar la nivel instituțional, ci și prin participare, colaborare și includere.

Vreau să înțeleg
conceptele

Vreau resurse și
instrumente practice

Vreau să aplic aceste idei
în activitatea mea

Vreau să aflu ce face
Republica Moldova

AGENDA „FEMEILE, PACEA ȘI SECURITATEA”

Ce este Rezoluția

1325?

Rezoluția 1325 a fost prima rezoluție a Consiliului de Securitate al ONU care a legat în mod explicit experiențele femeilor de pacea și securitatea internațională.

- adoptată de Consiliul de Securitate al ONU în anul 2000;
- recunoaște că femeile sunt afectate diferit de conflicte și crize;
- subliniază rolul femeilor în prevenirea conflictelor și consolidarea păcii;
- solicită participarea lor deplină și semnificativă în procesele de decizie;

CEI PATRU PILONI AI AGENDEI FPS

PARTICIPARE

- luarea deciziilor
- negocieri
- prevenirea conflictelor
- sectorul de securitate
- administrația publică
- procesele de pace.

PROTECȚIE

- împotriva violenței
- exploataării
- discriminării;
- traficului de persoane
- violenței sexuale

PREVENIRE

Instituțiile trebuie să:

- prevină violența
- identifice riscurile din timp
- combată stereotipurile
- adopte politici sensibile la dimensiunea de gen.

RECUPERARE

Nevoile femeilor trebuie incluse în:

- răspunsul umanitar
- recuperarea după crize
- reconstrucția comunităților
- accesul la sănătate, locuință, educație și sprijin economic.

Ce este

Triplul Nexus?

3 componente

1

Pace

2

Dezvoltare

3

Acțiune umanitară

Triple Nexus este o abordare care conectează trei domenii esențiale: acțiunea umanitară, dezvoltarea și construirea păcii. Scopul său este de a răspunde atât nevoilor urgente ale oamenilor, cât și cauzelor profunde ale vulnerabilității, excluziunii și tensiunilor din comunități.

De ce avem nevoie de

Triplul Nexus?

O criză nu poate fi soluționată doar prin intervenții temporare. Ajutorul de urgență este esențial, dar nu este suficient dacă vulnerabilitățile și tensiunile care au generat problema rămân nerezolvate.

Triple Nexus încurajează instituțiile, organizațiile și comunitățile să lucreze coordonat, astfel încât răspunsul imediat să fie legat de soluții durabile, dezvoltare și prevenirea conflictelor.

EXEMPLU: O COMUNITATE PRIMEȘTE PERSOANE STRĂMUTATE

DOAR ACȚIUNE UMANITARĂ

- cazare
- alimente
- produse de primă necesitate.

DOAR DEZVOLTARE

- serviciile publice
- școlile
- centrele medicale
- infrastructura locală

DOAR PACE

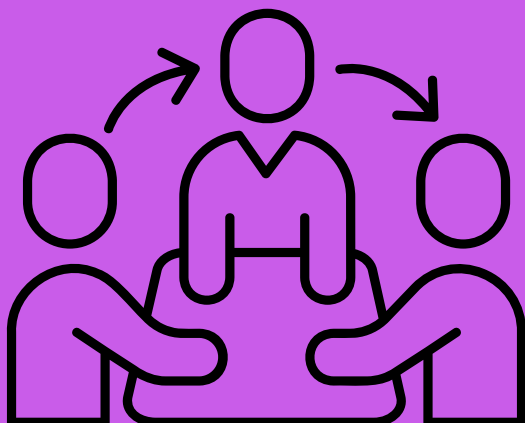
- întâlniri
- activități de dialog
- coeziune
- încredere

ABORDAREA TRIPLULUI NEXUS

Toate aceste acțiuni sunt planificate și realizate împreună. Persoanele refugiate primesc sprijin imediat, comunitatea-gazdă beneficiază de servicii mai bune, iar dialogul contribuie la prevenirea tensiunilor și a excluziunii.

IMPORTANT!

O soluție temporară nu este suficientă dacă vulnerabilitatea și tensiunile care au produs problema rămân nerezolvate. Triple Nexus înseamnă răspuns coordonat, sprijin pe termen lung și construirea unei păci durabile.

Cum se completează FPS și Triplul Nexus?

Agenda FPS

PARTICIPARE

PROTECȚIE

PREVENIRE

**RECUPERARE ȘI
RECONSTRUCȚIE**

Legătura cu Triplul Nexus

**FEMEILE TREBUIE IMPLICATE ÎN
PLANIFICAREA RĂSPUNSULUI
UMANITAR, DEZVOLTĂRII ȘI PĂCII**

**PROTECȚIA TREBUIE ASIGURATĂ ATÂT
ÎN SITUAȚII DE URGENȚĂ, CÂT ȘI PRIN
SERVICII ȘI INSTITUȚII DURABILE**

**PREVENIREA CONFLICTELOR ȘI A
VIOLENȚEI CONECTEAZĂ
DEZVOLTAREA CU CONSTRUIREA PĂCII**

**RECUPERAREA TREBUIE SĂ RĂSPUNDĂ
NEVOILOR IMEDIATE ȘI SĂ CREEZE
REZILIENȚĂ PE TERMEN LUNG**

**AGENDA FPS ARATĂ CINE TREBUIE INCLUS ȘI PROTEJAT, IAR
TRIPLE NEXUS ARATĂ CUM TREBUIE COORDONATE INTERVENȚIILE**

Agenda FPS în Republica Moldova

2000
adoptarea
Rezoluției 1325;

I PNA 1325
coordonat de
Viceprim-
ministrul pentru
reintegrare
2018–2021

al II-lea PNA 1325
coordonat de MAI
2023–2027

2023
aprobarea noului
Program național

2023–prezent
dezvoltarea indicatorilor
și consolidarea
mecanismelor de
monitorizare

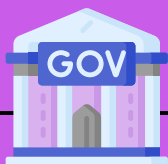
Actualul Program național a fost aprobat prin HG nr. 152/2023 și este valabil pentru perioada 2023–2027. Ministerul Afacerilor Interne îl include între documentele sale de politici, iar instituțiile au lucrat inclusiv la dezvoltarea indicatorilor de monitorizare

Ce urmărește Programul național 2023-2027?

- creșterea reprezentării calitative a femeilor în sectorul de securitate și apărare;
- implicarea femeilor în procese de prevenire și soluționare a conflictelor;
- participarea în negocieri și procese de pace;
- integrarea perspectivei de gen în securitate;
- protejarea femeilor și bărbaților printr-o abordare incluzivă.

CINE ARE UN ROL?

Guvernul

Coordonează implementarea Agendei FPS și alocă resurse.

Parlamentul

Adoptă cadrul legislativ necesar, monitorizează implementarea politicilor și promovează egalitatea de gen.

Ministerul Afacerilor Interne

deține Secretariatul PNA1325 și asigură coordonarea PNA

Societatea civilă

Informează, monitorizează și sprijină comunitățile.

Ministerul Apărării

Promovează participarea femeilor în sectorul apărării.

Instituțiile educaționale

Promovează educația pentru egalitate, drepturile omului și cultura păcii în rândul tinerilor.

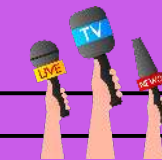
Tinerii

Se implică, informează și dezvoltă inițiative locale.

Donatori și Parteneri

Finanțează PNA-ul și contribuie financiar

Mass-media

Relatează responsabil și combate stereotipurile.

Organizațiile internaționale

Oferă expertiză, finanțare și sprijin tehnic.

Mass-media și Agenda FPS

Comunicarea nu trebuie să producă riscuri suplimentare pentru persoanele și comunitățile despre care relatează.

Cum relatăm responsabil?

DA

- oferă context;
- consultă experți;
- folosește limbaj incluziv;
- protejează identitatea persoanelor vulnerabile;
- verifică informația;
- cere consimțământ;
- prezintă femeile și ca lideri și experți.

EVITĂ

- senzaționalismul;
- stereotipurile;
- culpabilizarea victimei;
- imaginile traumatizante inutile;
- punerea în pericol a persoanelor vulnerabile
- prezentarea femeilor exclusiv ca victime.

Demolăm miturile

✗ FPS este doar despre femei.

✓ FPS urmărește o securitate mai eficientă și mai incluzivă pentru întreaga societate.

✗ Participarea înseamnă doar prezența femeilor în sală.

✓ Participarea semnificativă înseamnă că opiniile femeilor influențează deciziile.

✗ Triple Nexus este relevant doar în timpul unui război.

✓ Poate fi aplicat și în crize sociale, migrație, dezastre, tensiuni comunitare și reconstrucție.

✗ Agenda FPS este doar responsabilitatea instituțiilor de securitate.

✓ Ea implică autorități, educație, mass-media, societate civilă și comunități

✗ Implementarea FPS înseamnă doar adoptarea de legi și strategii.

✓ Impactul real apare când există bugete, indicatori clari și monitorizare continuă.

STUDIUL DE CAZ 1

Persoane strămutate și Comunități-gazdă

STUDIUL DE CAZ 2

Violența în familie în timpul crizelor

1. CERE AJUTOR

2. PRIMEȘTE PROTECȚIE

Centru de primire
Ordin de protecție
Ordin de restricție
Sprijin medical
Adăpost sigur

Linie gratuită
0 8008 8008
Apel de urgență

3. PRIMEȘTE SPRIJIN

Consiliere psihologică
Asistență juridică
Sprijin social

4. INSTITUȚIILE COLABOREAZĂ

Poliție
Servicii medicale
ONG; Asistență socială

Raportează!
Tăcerea - nu e soluție!

VIOLENȚA DIGITALĂ

VIOLENȚA DIGITALĂ NU ESTE „DOAR ONLINE”

În Republica Moldova, legea oferă noi instrumente pentru protejarea victimelor

14 FEBRUARIE 2026

Au intrat în vigoare modificări legislative prin Legea nr. 252 din 10 iulie 2025, care consolidează cadrul de prevenire și sancționare a violenței, inclusiv în mediul online.

CE COMPORTAMENTE POT FI SANȚIONATE?

Hărțuirea sexuală online

Comportamentele cu caracter sexual realizate prin tehnologii informaționale sau comunicații electronice pot atrage răspundere penală.

Persecuția / stalking-ul

Urmărirea sistematică a unei persoane, inclusiv online, atunci când îi provoacă anxietate sau teamă și îi afectează modul de viață, este incriminată prin noul art. 169' din Codul penal.

Contactarea repetată și intruzivă

Noua normă include și contactarea sau încercarea de a contacta o persoană prin orice mijloc, în contextul unei persecuții sistematice.

CE ÎNSEAMNĂ ÎN PRACTICĂ?

Hărțuirea repetată nu este „doar insistență”.

Poate fi o formă de violență și poate atrage răspundere juridică.

Pentru actele de persecuție prevăzute la art. 169¹, legea prevede, în funcție de circumstanțe, amendă, muncă neremunerată în folosul comunității sau închisoare de până la 2 ani. În cazul în care victima este membru de familie, sancțiunile pot ajunge până la 3 ani de închisoare.

ONLINE ≠ FĂRĂ CONSECINȚE

Un comportament care are loc prin telefon, rețele sociale sau alte tehnologii poate avea consecințe reale asupra siguranței și vieții unei persoane.

CE POȚI FACE DACĂ EȘTI VICTIMA **VIOLENȚEI DIGITALE**?

**Păstrează
dovezile**

**Raportează
conținutul**

**Nu șterge
conversațiile**

**Cere
ajutor**

Violența nu devine mai puțin reală atunci când are loc în **spatele unui ecran**

- **informează-te;**
- **participă la consultări;**
- **organizează activități;**
- **combate stereotipurile;**
- **promovează vocile femeilor.**

**Dacă ești student/ă
sau tânăr/ă**

Dacă ești jurnalist/ă

- **verifică informația;**
- **include voci diverse;**
- **folosește abordarea Do No Harm;**
- **protejează sursele vulnerabile.**

- **colectează date dezagregate;**
- **consultă grupurile afectate;**
- **integrează perspectiva de gen în politici.**

Dacă ești funcționar/ă

Dacă ești profesoar/ă

- **discută despre pace, egalitate și participare;**
- **creează spații sigure de dialog.**

- **AGENDA FPS**

Cadru internațional care promovează rolul femeilor în prevenirea conflictelor, procesele de pace și reconstrucția post-conflict, bazat pe Rezoluția 1325 a ONU și rezoluțiile ulterioare.

- **PARTICIPARE SEMNIFICATIVĂ**

Implicarea activă, egală și influentă a femeilor în procesele de pace, securitate și luarea deciziilor — nu doar prezența lor formală.

- **SECURITATE UMANĂ**

Abordare care pune în centrul securității protecția, bunăstarea și demnitatea oamenilor, precum și capacitatea acestora de a face față provocărilor.

- **REZILIENȚĂ**

Capacitatea persoanelor, comunităților sau statelor de a rezista, de a se adapta și de a se recupera în urma unor crize, conflicte sau șocuri.

- **DO NO HARM / NU RĂNI**

Principiu potrivit căruia intervențiile umanitare, de dezvoltare sau de pace trebuie să evite și să reducă efectele negative neintenționate asupra contextului în care sunt implementate.

- **INPUT / INTRĂRI**

Resursele financiare, umane, materiale și de timp alocate pentru implementarea unui proiect sau program.

- **OUTPUT / REZULTATE DIRECTE**

Produsele, serviciile sau livrabilele generate direct de activitățile proiectului.

- **IMPACT**

Schimbările și efectele pe termen lung, pozitive sau negative, generate de o intervenție asupra beneficiarilor și asupra contextului mai larg.

- **MONITORIZARE**

Procesul continuu de colectare și analiză a datelor pentru a urmări progresul proiectului și a identifica eventualele ajustări necesare.

- **EVALUARE**

Analiza unui proiect pentru a determina relevanța, eficacitatea, eficiența, impactul și durabilitatea intervenției.

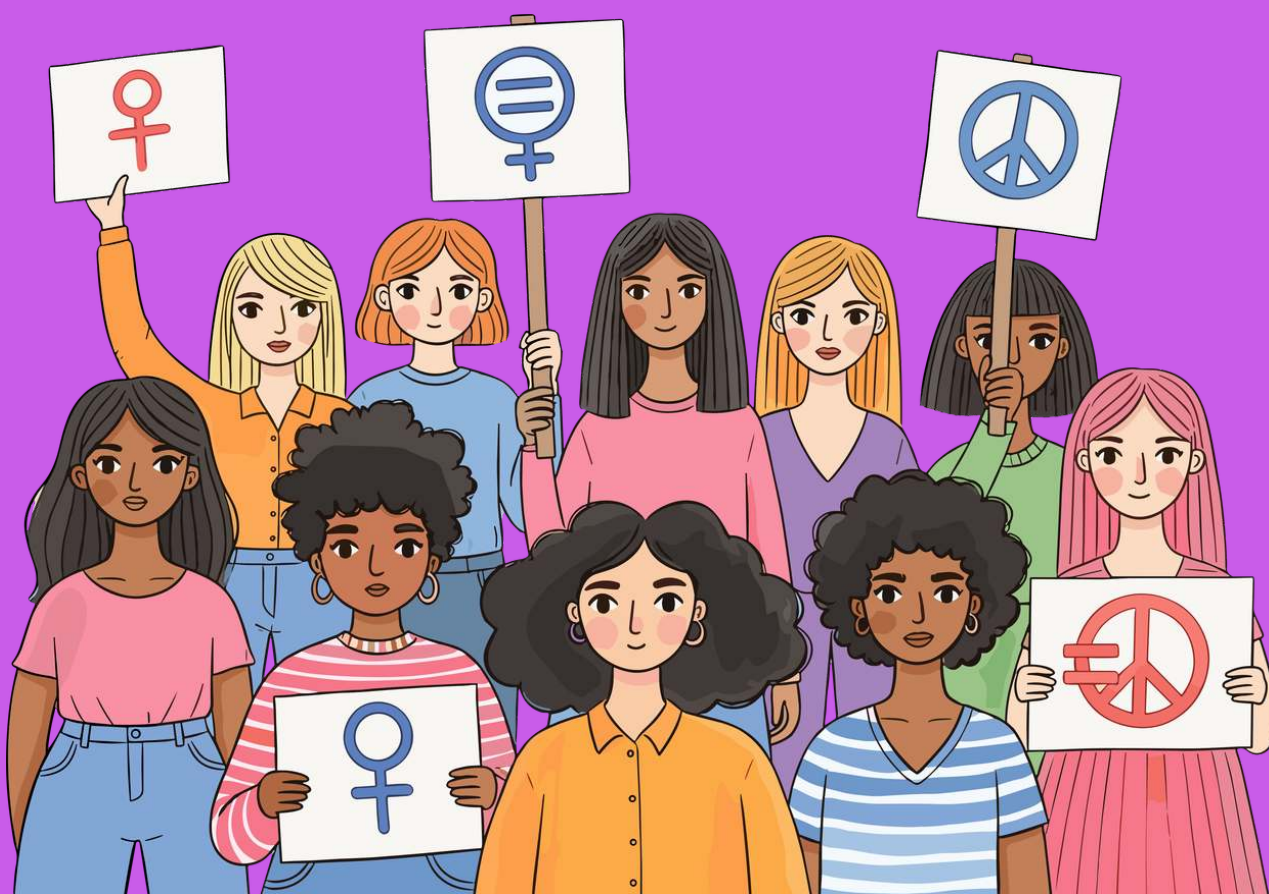
- **DATE DEZAGREGATE**

Date colectate și prezentate separat pe categorii precum gen, vârstă, dizabilitate sau alte caracteristici, pentru a evidenția diferențele și inegalitățile dintre grupuri.

- **INDICATOR SMART**

Indicatorul care permite măsurarea clară a progresului este: specific, măsurabil, realizabil, relevant și încadrat în timp.

Pacea și securitatea nu se construiesc doar la nivel internațional. Ele încep în comunități, în instituții și în modul în care fiecare persoană este ascultată, protejată și implicată.

Disclaimer:

Acest produs media este realizat de autoarea **Ana Paula Croitoru** în cadrul proiectului: **"Local Women Peacebuilders' Comparative Advantage: Integrating Women Peace and Security in the Triple Nexus of Humanitarian Action, Development and Peacebuilding in Armenia, Azerbaijan, Georgia, Moldova, Palestine, Uganda and Ukraine"**, implementat de către AO Institute for Democracy and Development (I4DD) și Global Network of Women Peacebuilders (GNWP), sprijinit de Austrian Development Agency (ADA).